

ภูมิภาคนิยมทางการเมืองกับการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ.2566 : การได้รับชัยชนะของ
พรรคการเมืองไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Political Regionalism and General Election 2023 : Victory of Thai
Political Party in Northeastern Region

จิรัฐ จังตระกูล¹

Jirat Jungtrakul¹

มหาวิทยาลัยขอนแก่น¹

Khon Kaen University¹

E-mail: jirat.j@kkumail.com¹

Received: May 17, 2024

Revised: December 14, 2024

Accepted: December 19, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการได้รับชัยชนะของพรรคการเมืองไทยในการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ภายใต้แนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองและองค์ประกอบที่มีผลต่อพฤติกรรมลงคะแนนเสียงอย่างมีแบบแผนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) นักวิจัย/นักวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 3) ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการศึกษาเชิงเอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองยังมีอิทธิพลต่อการได้รับชัยชนะของพรรคการเมืองไทยในการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในพื้นที่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสะท้อนผ่านพฤติกรรมนิยมทั้งฝ่ายสถาบันทางการเมืองและฝ่ายผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งมืองค์ประกอบที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ ชื่อเสียงพรรคการเมือง ความนิยมต่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และนโยบายของพรรคการเมือง ส่วนการซื้อเสียงด้วยเงินไม่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงแม้พบเจอการซื้อเสียงทุกรูปแบบ แต่ไม่เป็นผลสำคัญที่ทำให้พรรคการเมืองไทยได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำสำคัญ: ภูมิภาคนิยมทางการเมือง, การเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, พรรคการเมืองไทย, ชัยชนะ

Abstract

This research article aims to study victory of Thai political parties in the general election 2023. Under political regionalism concept and components of affecting to methodical voting behavior of voters in the northeastern region. This research employs a qualitative methodology. The data was collected from 30 key informants 3 groups including 1) the general election 2023 voters in the northeastern region 2) Researcher/Academician faculty of social science Ubonratchathani University and 3) House of representative candidates in the northeastern region using in-depth interviews, non-participation observation, and documentary research.

The concept of political regionalism continued to influence the victory of Thai political parties in the 2023 general election in the Northeastern region. This was reflected through the behavioral preferences of both political institutions and voters. The factors affecting voting decisions included a) the reputation of political parties, b) the popularity of candidates, and c) party policies. Vote-buying with money did not significantly influence voter behavior in the Northeastern region. Although various forms of vote-buying were encountered, they did not contribute substantially to the success of Thai political parties in the 2023 general election in the Northeastern region.

Keywords: Political Regionalism, General Election 2023, Northeastern Region, Thai Political Party, Victory

บทนำ

ภูมิภาคนิยมทางการเมือง (Political Regionalism) เป็นหนึ่งในแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาการได้รับชัยชนะของพรรคการเมืองไทยกับการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สะท้อนผ่านพฤติกรรมนิยมของทั้งฝ่ายสถาบันทางการเมืองผ่านกลยุทธ์เพื่อเรียกคะแนนเสียงจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งและฝ่ายประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงอย่างมีแบบแผน อันมีผลต่อการได้รับชัยชนะของพรรคการเมืองและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เสาวลักษณ์ สุขวิรัช, 2539)

ดังการศึกษาในอดีตที่สะท้อนให้เห็นความนิยมต่อพรรคการเมืองไทยในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย รวมถึงกรณีศึกษาในต่างประเทศ มีการศึกษาว่าด้วยการแบ่งขั้วรุนแรง การต่อต้าน-ตัดตอน การเลือกตั้ง และประชาธิปไตยถดถอย ในส่วนความชัดเจนของแนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองกับการเลือกตั้งทั่วไปในประเทศไทยพบว่า ภายหลังปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ประชาชนในแต่ละภูมิภาคเริ่มมีความผูกพันและใกล้ชิดกับพรรคการเมือง (Party Identification) ในแต่ละถิ่นของภูมิกานั้น ๆ มากขึ้น มากกว่าผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดพรรคการเมือง ยกตัวอย่างความนิยมในแต่ละภูมิภาคที่แสดงให้เห็น พรรคการเมืองไทยสี่ฟ้า

เป็นพรรคการเมืองไทยที่ได้รับความนิยมอย่างมากในภาคใต้ อันมีปัจจัยสำคัญ อาทิ อัตลักษณ์ของพรรค ในฐานะพรรคการเมืองคนภาคใต้ เครือข่ายและกลไกพรรคการเมืองที่เข้มแข็งในพื้นที่ และเศรษฐกิจสังคมของลักษณะรายได้และการประกอบอาชีพของคนภาคใต้ (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2563) ในพื้นที่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือประชาชนส่วนมากให้ความนิยมต่อพรรคการเมืองสีแดง อันมีปัจจัยสำคัญจากความภาคภูมิใจ การยึดถือมั่น และความเชื่อมั่นในความเป็นพรรคการเมืองนโยบายประชานิยมที่ประชาชนระดับรากหญ้าสามารถเข้าถึงนโยบายได้ (ไวยวิทย์ สีสานูไชย และคณะ, 2563) ในต่างประเทศ ยกกรณีศึกษาของประเทศเกาหลีใต้ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ 20 พบว่า ความเป็นภูมิกาคนิยมในประเทศเกาหลีใต้กับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังทรงอิทธิพลต่อการได้รับชัยชนะของพรรคการเมืองอยู่โดยเฉพาะในภูมิภาคยองนัมและโฮนัมยัง ถึงแม้ความเป็นภูมิกาคนิยมทางการเมืองกับการเลือกตั้งทั่วไปในประเทศเกาหลีใต้มีแนวโน้มเชิงถดถอย อันเนื่องมาจากการยึดมั่นในอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มคนรุ่นใหม่มากขึ้นก็ตาม (นิธิ เนื่องจำนงค์, 2561)

ความนิยมทางการเมืองในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อพรรคการเมืองไทย ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลสถิติและผลการเลือกตั้งทั่วไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 – 2562 อันเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตารางที่ 1

ปีการเลือกตั้ง	พรรคการเมือง	ผลคะแนนนิยมรวม (บัญชีรายชื่อ)	จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	ค่าเฉลี่ยผู้ลงคะแนนเสียงต่อพรรคการเมือง
พ.ศ. 2554	พรรค A	7,267,740 คะแนน	11,458,596	ร้อยละ 63.43
	พรรค B	1,566,581 คะแนน		ร้อยละ 13.67
	พรรค C	692,514 คะแนน		ร้อยละ 6.04
พ.ศ. 2562	พรรค A	4,007,276 คะแนน	12,214,790	ร้อยละ 32.81
	พรรค B	296,308 คะแนน		ร้อยละ 2.43
	พรรค C	1,723,820 คะแนน		ร้อยละ 14.11
	พรรค D	1,496,668 คะแนน		ร้อยละ 12.25
	พรรค E	2,376,411 คะแนน		ร้อยละ 19.46

ตารางที่ 1 สถิติและผลคะแนนเลือกตั้งทั่วไปกับความนิยมทางการเมืองในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี พ.ศ. 2554 – 2562

จากการอธิบายความเป็นมาและข้อมูลสถิติผลการเลือกตั้งทั่วไปย้อนหลังปี พ.ศ. 2554 – 2562 จะเห็นได้ว่า พรรคการเมืองไทยจำนวนไม่น้อยได้รับความนิยมทางการเมืองจากประชาชนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จนกระทั่งในการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2562 พบว่า แนวโน้มความนิยมทางการเมืองต่อพรรคการเมืองในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือลดลงอย่างเห็นได้ชัด อันมีผลมาจากกระแสนิยมทางการเมืองต่อพรรคการเมืองใหม่ที่โครงสร้างพรรคการเมืองอุดมไปด้วยกลุ่มคนรุ่นใหม่ แต่ทว่า ชัยชนะการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2562 กลับเป็นของพรรคการเมืองรุ่นเก๋าขนาดใหญ่ เนื่องจากฐานเสียงนิยมของประชาชนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวนมากยังคงให้การสนับสนุนกับพรรคการเมืองดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีคำถามการ

วิจัยต่อการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ว่า แนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองยังมีอิทธิพลต่อการได้รับชัยชนะของพรรคการเมืองไทยของการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาการได้รับชัยชนะของพรรคการเมืองไทยในการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ภายใต้กรอบแนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองและองค์ประกอบที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์การลงคะแนนเสียงอย่างมีแบบแผนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองกับการเลือกตั้งทั่วไปในประเทศไทย

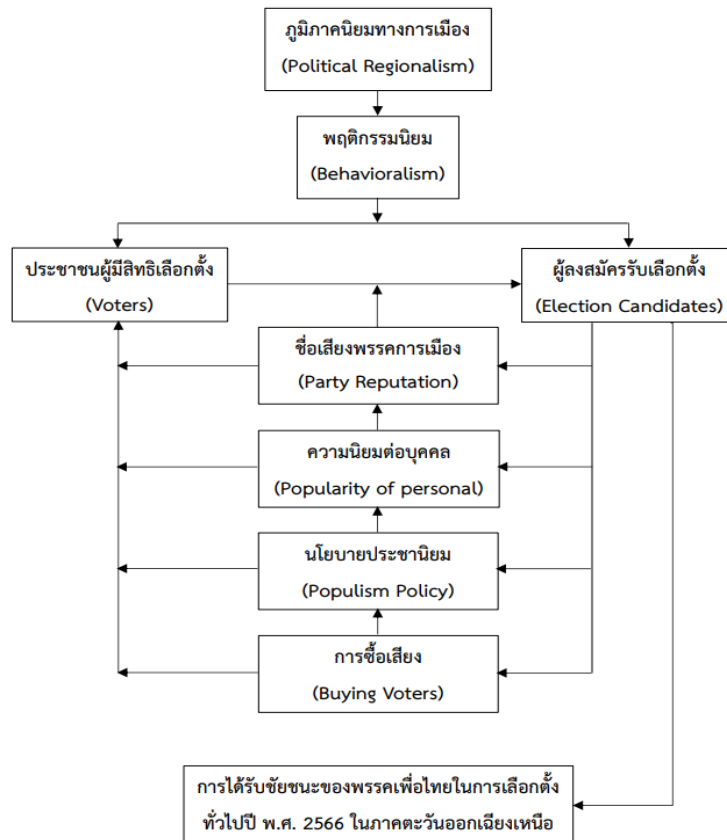
ภูมิภาคนิยมทางการเมืองกับการเลือกตั้งทั่วไปในบริบทการเมืองประเทศไทย ถูกสะท้อนผ่านแนวคิดการเมืองท้องถิ่นนิยมที่เป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการเมืองระดับชาติ โดยเฉพาะการเลือกตั้งทั่วไปของประเทศไทย ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ที่ผู้นำทางการเมืองและระบบการเลือกตั้งมีแนวโน้มระดมเสียงประชาชนผ่านความผูกพัน ความเป็นกลุ่มพวกพ้องในท้องถิ่นเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงให้พรรคที่นักการเมืองสังกัด เนื่องจากความเป็นประชาธิปไตยประเทศไทยว่าด้วยการเลือกตั้งไม่สามารถจูงใจและโน้มน้าวประชาชนให้ลงคะแนนเสียงแก่พรรคการเมืองที่นักการเมืองสังกัดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองได้ (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2566)

ดังการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความนิยมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานที่มีต่อพรรคการเมืองไทย ยกตัวอย่างความนิยมของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่นต่อพรรคการเมืองหนึ่งพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนในจังหวัดขอนแก่นสนับสนุนพรรคการเมืองหนึ่ง ปัจจัยหลักดังนี้ 1) บุคลิกภาพทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย 2) การแสดงบทบาทของแกนนำพรรคการเมืองทั้งในระดับหมู่บ้านและชุมชน 3) ฐานเสียงของผู้คนในระดับพื้นที่ และ 4) ความนิยมเชิงปัจเจกต่อนักการเมือง (วัลลภ รัฐตรานนท์ และนพพล อัครฮาด, 2557) อย่างไรก็ตาม มีการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างและการรักษาสถานการณ์สนับสนุนทางการเมืองของพรรคการเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหลากหลายกลยุทธ์ อาทิ การนำชื่อเสียงของนักการเมืองและพรรคการเมืองในอดีตยกชูเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเรียกเสียงการสนับสนุนของประชาชน สถานการณ์ทางการเมืองอย่างรัฐประหารกับการต่อสู้ทางการเมืองด้วยอุดมการณ์ประชาธิปไตยเพื่อเรียกเสียงการสนับสนุนจากผู้ร่วมกิจกรรมชุมนุมทางการเมือง รวมไปถึงการยกชูนโยบายพรรคการเมืองแบบประชานิยมเพื่อเรียกเสียงการสนับสนุนจากกลุ่มประชาชนระดับรากหญ้าที่ต้องการความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ (พงศกร อรรณนพพร และคณะ, (2562); กฤษ เพิ่มทันจิตต์, (2563)

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมผ่านเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต ผู้วิจัยอธิบายการเลือกตั้งทั่วไปในบริบทประเทศไทยผ่านแนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองได้ว่า เป็นพฤติกรรมทางการเมืองของฝ่ายสถาบันทางการเมืองที่ออกแบบกลยุทธ์ทางการเมืองในรูปแบบสถาบันนิยมอันมีผลต่อพฤติกรรมการณ์การลงคะแนนเสียงอย่างมีแบบแผนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (สุทธาสินี ลำภาษี และอานนท์ ศักดิ์วรวิญญู, 2561)

ซึ่งผู้วิจัยเขียนกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยภูมิภาคนิยมทางการเมืองกับการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 การได้รับชัยชนะของพรรคการเมืองไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยใช้แนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองเป็นกรอบการศึกษาสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนรวม 30 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้ 1) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2566 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 28 คน 2) นักวิจัย/นักวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จำนวน 1 คน และ 3) ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมืองหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยวิธีการเลือกสุ่ม ดังนี้ 1) เลือกสุ่มแบบง่าย (Convenience Sampling) 2) เลือกสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball) และ 3) เลือกสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) แบบไม่มีโครงสร้าง (Non – Structure) โดยคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่มหลัก อยู่ภายใต้ขอบเขตภูมิภาคนิยมทางการเมืองกับเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ที่สะท้อนพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนอันมีแบบแผนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อพรรคการเมืองไทยและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participation Observation) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงอันมีแบบแผนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและพฤติกรรมการณ์รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีขอบเขตพื้นที่การศึกษาคือ จังหวัดในพื้นที่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การได้มาซึ่งข้อมูลสำคัญในพื้นที่ที่ไม่สะดวกผู้วิจัยใช้การสังเกตพฤติกรรมการณ์ผ่านช่องทางออนไลน์ ได้แก่ Facebook Live TikTok YouTube Instagram และ Twitter เป็นต้น

3. การศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษานโยบายของพรรคการเมือง รายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 และผลการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ 1) นักวิจัย/นักวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และ 2) ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้การจดบันทึกและการบันทึกเสียงในการรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลมีความชัดเจนขึ้นในด้านพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างมีแบบแผนของประชาชนในพื้นที่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยใช้การลงพื้นที่สังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อสังเกตพฤติกรรมการณ์และสัมภาษณ์ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนพื้นที่ที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการณ์ของพรรคการเมือง ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และประชาชนในพื้นที่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านช่องทางออนไลน์ ได้แก่ Facebook Live TikTok YouTube Instagram และ Twitter เป็นต้น นอกจากนี้ เพื่อให้รู้ถึงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ผลการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 รายชื่อพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง รวมถึงผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งในรูปแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเชิงเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) สรุปข้อมูลด้วยการตีความจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในส่วนข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยสรุปและจัดชุดข้อมูลตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองเป็นกรอบการศึกษาสำคัญ เพื่อนำไปสู่กระบวนการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องขั้นต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Analysis) ผู้วิจัยใช้บทสรุปจากกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาข้อที่ 1. นำมาตรวจสอบข้อมูลเพื่อความถูกต้องและแม่นยำ โดยใช้ข้อมูลแบบสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มที่ 1 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำไปสัมภาษณ์เชิงลึกต่อผู้ให้ข้อมูล

สำคัญกลุ่มที่ 2 นักวิจัย/นักวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และกลุ่มที่ 3 นักการเมืองสังกัดพรรคเพื่อไทย ตามลำดับ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ นำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองกับการได้รับชัยชนะของพรรคการเมืองไทยในการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ.2566

ผู้วิจัยนำเสนอผลการเลือกตั้งทั่วไปและสถิติเชิงเปรียบเทียบกับความนิยมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อพรรคการเมืองในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ. 2566 ดังตารางนี้

ปีการเลือกตั้ง	พรรคการเมือง	ผลคะแนนนิยมรวม (บัญชีรายชื่อ)	จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	ค่าเฉลี่ยผู้ลงคะแนนเสียงต่อพรรคการเมือง
พ.ศ. 2554	พรรค A	7,267,740 คะแนน	11,458,596	ร้อยละ 63.43
	พรรค B	1,566,581 คะแนน		ร้อยละ 13.67
	พรรค C	692,514 คะแนน		ร้อยละ 6.04
พ.ศ. 2562	พรรค A	4,007,276 คะแนน	12,214,790	ร้อยละ 32.81
	พรรค B	296,308 คะแนน		ร้อยละ 2.43
	พรรค C	1,723,820 คะแนน		ร้อยละ 14.11
	พรรค D	1,496,668 คะแนน		ร้อยละ 12.25
	พรรค E	2,376,411 คะแนน		ร้อยละ 19.46
พ.ศ. 2566	พรรค A	5,113,609 คะแนน	12,541,999	ร้อยละ 41.07
	พรรค B	105,337 คะแนน		ร้อยละ 0.83
	พรรค C	485,840 คะแนน		ร้อยละ 3.87
	พรรค D	3,935,834 คะแนน		ร้อยละ 31.38
	พรรค E	122,545 คะแนน		ร้อยละ 0.98
	พรรค F	625,020 คะแนน		ร้อยละ 4.98

ตารางที่ 2 สถิติและผลคะแนนเลือกตั้งทั่วไปกับความนิยมทางการเมืองในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี พ.ศ. 2554 – 2566

จากการเปรียบเทียบผลการเลือกตั้งทั่วไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ. 2566 พบว่า พรรคการเมือง A ได้รับชัยชนะเป็นอันดับ 1 มาโดยตลอด ค่าเฉลี่ยการลงคะแนนเสียงต่อพรรคการเมือง A ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 45.25 หรือคิดเป็นคะแนน 16,387,461.71 คะแนน ซึ่งถือว่าได้รับความนิยมอย่างมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หากเปรียบเทียบกับความนิยมต่อพรรคการเมืองอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ในกรณีหากเปรียบเทียบความนิยมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อพรรค

การเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ. 2566 พบว่า มีแนวโน้มความนิยมเชิงถดถอย อันมีผลมาจากการเกิดขึ้นใหม่พรรคการเมืองขนาดใหญ่ โดยเฉพาะพรรคการเมือง D เนื่องจากเป็นพรรคการเมืองที่มีเป้าหมายและอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยตรงกันกับพรรคการเมือง A ที่สำคัญ เป็นการขับเคลื่อนพรรคการเมืองโดยกลุ่มคนหนุ่มสาว หรือที่เรียกว่า “คนรุ่นใหม่ (New Generation)” และมีกระแสทางการเมืองมากกว่าพรรคการเมือง A และยังมีอิทธิพลสำคัญในด้านแรงจูงใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ 1) ฝ่ายพรรคการเมืองอนุรักษ์นิยมแบบก้าวหน้า(พรรคการเมือง A) และ 2) ฝ่ายพรรคการเมืองประชาธิปไตยแบบก้าวหน้า(พรรคการเมือง D) ส่งผลให้เกิดการแย่งชิงคะแนนในพื้นที่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน

พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างมีแบบแผนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2566 มีผลต่อพรรคการเมืองในพื้นที่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการลงพื้นที่และการสังเกตผ่านช่องทางออนไลน์ของพฤติกรรมทางการเมืองทั้งฝ่ายสถาบันทางการเมืองและประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปพบว่า พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงอย่างมีแบบแผนของประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ความนิยมกับชื่อเสียงพรรคการเมือง ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และนโยบายพรรคการเมือง ตามลำดับเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงผลงานทางการเมืองในอดีตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – 2566 เป็นตัวช่วยในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังการให้ข้อมูลข้อมูลสำคัญ นายเอ (นามสมมติ) นักวิจัย/นักวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี กล่าวว่า

“การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรามีองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ กระแสนิยมทางการเมืองของพรรคการเมือง ความนิยมต่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และนโยบายพรรคการเมือง ตามลำดับ แต่พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของประชาชนภาคอีสานจะโน้มเอียงไปยังปัจจัยความนิยมต่อพรรคการเมืองกับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งมากกว่า เนื่องจากพฤติกรรมทางการเมืองที่สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของประชาชนภาคอีสานคือความผูกพันต่อพรรคการเมืองที่ตนเองเคยลงคะแนนเสียงให้ในการเลือกตั้งทั่วไปที่ผ่านมา ด้วยความไว้วางใจในฝีมือของพรรคการเมืองรุ่นเก่าและมีประสบการณ์มาก่อน ส่วนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงต่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนในภาคอีสานจะเน้นลงคะแนนเสียงให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาก่อนและเป็นที่รู้จักในวงกว้างของประชาชน เนื่องจากมีประสบการณ์ทางการเมืองและผูกพันใกล้ชิด ซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงเรียกร้องขอความช่วยเหลือได้ง่าย” (สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2566)

หรือการให้ข้อมูลสำคัญของ นายบี (นามสมมติ) ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมืองแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวว่า “สิ่งสำคัญที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงในเขตพื้นที่ที่ผมดูแลลงคะแนนให้ผมและพรรคการเมืองที่ผลสังกัดอยู่ เป็นเพราะปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อชาวบ้านเป็นวงกว้าง และเป็นผลพวงไม่จากการบริหารประเทศของรัฐบาลปี พ.ศ. 2562 – 2566 ไม่ค่อยมีเสถียรภาพมากเสียเท่าไร ประชาชนจึงอยากได้พรรคการเมืองที่มีประสบการณ์ในการจัดการปัญหาเศรษฐกิจปากท้องได้ดี รวมถึงมีความใกล้ชิดและเข้าถึงตัวนักการเมืองในเขตพื้นที่ได้ง่ายสำหรับการร้องเรียนให้ช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับประชาชน” (สัมภาษณ์, 4 มิถุนายน 2566)

2. พฤติกรรมเชิงสถาบันทางการเมืองกับองค์ประกอบที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อค้นพบองค์ประกอบของพฤติกรรมเชิงสถาบันทางการเมืองที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงอย่างมีแบบแผนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองกับการเลือกตั้งทั่วไปเป็นโครงสร้างการศึกษาและค้นหาคำตอบตามที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยแบ่งประเด็นการนำเสนอ ดังนี้

2.1) พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผ่านชื่อเสียงพรรคการเมือง

จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ของประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านช่องทางออนไลน์และการลงพื้นที่พบว่า ชื่อเสียงพรรคการเมืองมีผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของประชาชนอย่างมาก โดยแบ่งปัจจัยชื่อเสียงพรรคการเมืองออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) กระแสนิยมต่อพรรคการเมือง และ 2) ความนิยมเชิงปัจเจกบุคคลต่อพรรคการเมือง ซึ่งประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสะท้อนพฤติกรรมนิยมนผ่านรูปแบบที่ 2 มากกว่ารูปแบบที่ 1 อันมีปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบผ่าน อาทิ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพรรคการเมือง ผลงานทางการเมืองของพรรคการเมือง โครงสร้างผู้นำและสมาชิกพรรคการเมือง รวมถึงแนวทางของพรรคการเมือง ยกตัวอย่างการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ดังนี้

นาย ก. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2566) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี อายุ 45 ปี กล่าวว่า “ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของลุงแต่ละครั้ง ชื่อเสียงของพรรคการเมืองเป็นเงื่อนไขแรก ๆ เลยที่ลุงจะพิจารณาตัดสินใจลงคะแนนให้ ถ้านักการเมืองที่ลงสมัครลุงอาจจะไม่รู้จักมาก เพราะพรรคการเมืองคือศูนย์รวมอุดมการณ์ทางการเมือง แนวทางการขับเคลื่อนของนักการเมืองที่สังกัดรวมถึงผลงานทางการเมือง ”

หรือการให้ข้อมูลสำคัญของ นาง ข. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์ 20 เมษายน 2566) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี อายุ 50 กล่าวว่า “พรรคการเมืองเป็นปัจจัยแรก ๆ ในการตัดสินใจลำดับแรก ๆ ของดิฉันในลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ ซึ่งองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของพรรคการเมืองต้องมี 1) ประสบการณ์ทางการเมือง 2) อุดมการณ์ทางการเมือง 3) ผลงานทางการเมือง 4) นโยบายพรรคการเมือง และ 5) โครงสร้างสมาชิกพรรคการเมือง ตามลำดับ ”

หรือการให้ข้อมูลสำคัญของ นางสาว ง. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์ 21 เมษายน 2566) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น อายุ 22 ปี กล่าวว่า “การตัดสินใจของดิฉันขึ้นอยู่กับพรรคการเมืองที่มีกระแสไปในทางยึดมั่นอุดมการณ์ประชาธิปไตยเป็นสำคัญ เพราะพรรคการเมืองเป็นศูนย์รวมจิตใจของนักการเมืองหลาย ๆ คน นอกจากนี้ พรรคการเมืองที่เคารพอธิปไตยและเสียงของประชาชน คือพรรคการเมืองที่ดิฉันต้องการเลือกมากที่สุด ”

2.2) พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผ่านความนิยมต่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง

จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ของประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านช่องทางออนไลน์และการลงพื้นที่พบว่า ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นอีกหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนถึงพฤติกรรมนิยมของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด เนื่องจากประชาชนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีลักษณะพิเศษสำคัญ อาทิ ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างประชาชนและนักการเมืองระดับชาติที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ความสัมพันธ์เชิงระบบเครือข่ายอุปถัมภ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นและนักการเมืองระดับชาติ รวมถึงความสัมพันธ์เชิงเครือญาติขนาดใหญ่หรือบ้านใหญ่ทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยกตัวอย่างข้อมูลสำคัญของผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

นาย จ. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2566) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ อายุ 40 ปี กล่าวว่า “การที่ผมตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นคนที่มีภาวะผู้นำ มีประสบการณ์ทางการเมือง และที่สำคัญผู้ลงสมัครเป็น ส.ส. ในเขตพื้นที่ที่ผมอยู่ ผมรู้จักและสนิทกับท่านผู้สมัครด้วย”

หรือการให้ข้อมูลสำคัญของ นาง ท. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2566) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ อายุ 39 กล่าวว่า “ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งของเขตดิฉันเป็นคนที่มีความสามารถในการทำงาน พวกเรารู้จักท่านและสนิทชิดเชื้อตั้งแต่ท่านดำรงตำแหน่งการเมืองท้องถิ่นแล้ว จึงตัดสินใจไม่ยากที่จะเลือกใคร”

หรือการให้ข้อมูลสำคัญของ นาย อ. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2566) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ อายุ 41 กล่าวว่า “ลุงเห็นผู้สมัครคนนี้มาแต่ไหนแต่ไรแล้ว ถึงแม้ว่าผู้ลงสมัครคนนี้จะไม่ใช่คนพื้นถิ่นของจังหวัดสุรินทร์ก็ตาม แต่เขาเป็นคนดี มีความเป็นผู้นำ มีความเป็นบ้านใหญ่ที่เหล่านักชุมนุมหรือผู้นำท้องถิ่นหลายคนเข้าถึงได้ และเราจำเป็นต้องพึ่งพาเขาในการพัฒนาบ้านเมือง ลุงจึงต้องลงคะแนนให้กับผู้ลงสมัครท่านนี้ด้วยความนิยมของลุงเอง”

2.3) พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผ่านนโยบายพรรคการเมือง

จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ของประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านช่องทางออนไลน์และการลงพื้นที่พบว่า นโยบายของพรรคการเมืองมิได้เป็นปัจจัยสำคัญหลักในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อพรรคการเมือง แต่เป็นปัจจัยรองที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในกรณีที่กระแสนิยมและความนิยมต่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งมีแนวโน้มไปในทางลบ อย่างไรก็ตาม นโยบายพรรคการเมืองยังผลโดยตรงต่อการลงคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปในพื้นที่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางกลุ่ม ยกตัวอย่างที่เห็นได้ชัดจากการลงพื้นที่สังเกตพฤติกรรมแบบไม่มีส่วนร่วม กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มผู้ประกอบอาชีพลูกจ้าง ซึ่งมีรายได้ไม่มากพอต่อการดำรงชีวิตประจำวัน จึงจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกพรรค

การเมืองที่มีนโยบายแบบประชานิยม เพื่อให้ตนเองสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย ดังการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

นาย ข. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2566) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ อายุ 70 ปี กล่าวว่า “ผมอยากเลือกพรรคการเมืองที่มีนโยบายตอบสนองประชาชนคืน ผมเองก็ชราภาพมาก เศรษฐกิจก็ไม่ดีรายได้ตนเองก็ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายปัจจุบัน อย่างรัฐบาลก่อนหน้านี้เขามีนโยบายที่แจกเงินให้ประชาชนทั้งผ่านบัตรประชาชนและบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ผมก็พอลืมตาอ้าปากได้”

หรือการให้ข้อมูลสำคัญของ นาย ถ. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2566) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดยโสธร อายุ 55 ปี กล่าวว่า “นโยบายพรรคการเมืองก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้พรรคการเมืองนั้น ๆ ของผมนะ ถึงแม้ว่าถ้าพรรคการเมืองและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่ผมมองว่าน่าสนใจเลือกอาจจะไม่เป็นที่นิยมมากนัก”

หรือการให้ข้อมูลสำคัญของ นาง ผ. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2566) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดยโสธร อายุ 51 ปี กล่าวว่า “การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของแม่เอง นอกจากชื่อพรรคการเมืองกับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งหลัก ๆ แล้ว นโยบายพรรคการเมืองก็มีส่วนในการตัดสินใจของแม่ ตั้งแต่หลังปี 2540 แม่เลือกพรรคการเมืองนี้มาตลอดนะ ไม่ใช่แค่ผลงานทางการเมืองจริง ๆ ที่เกิดขึ้น

แต่ประชาชนจำนวนมากได้รับประโยชน์สาธารณะจากนโยบายของพรรคการเมืองนี้ด้วยเช่นกัน”

2.4) พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผ่านการซื้อเสียง

จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ของประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านช่องทางออนไลน์และการลงพื้นที่พบว่า เป็นพฤติกรรมที่สะท้อนออกมาจากพรรคการเมืองขนาดใหญ่และผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดพรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่เห็นได้โดยทั่วไปในการเมืองไทยกับการเลือกตั้งทั่วไปและพบเป็นวงกว้างเสมือนเป็นวัฒนธรรมการเมืองไทยอย่างหนึ่งจุดประสงค์เพื่อสร้างบุญคุณแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งอันมีค่าตอบแทนกลับต่อพรรคการเมืองและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในรูปแบบคะแนนเสียง ที่เรียกว่า “ระบบอุปถัมภ์ (Patronage)” แต่ทว่า พฤติกรรมดังกล่าวที่สะท้อนผ่านสถาบันทางการเมืองไทยเชิงระบบ ไม่มีผลมากต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และไม่มีผลต่อการได้รับชัยชนะของพรรคการเมืองตลอดจนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคการเมืองอย่างแน่นอน ดังข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

นาย ว. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2566) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น อายุ 22 ปี กล่าวว่า “ผมเห็นพรรคการเมืองรุ่นเก่าหลายพรรคนำเงินมาซื้อเสียงจากประชาชน เพื่อให้ประชาชนที่ได้รับเงินใช้สิทธิเลือกพรรคการเมืองนั้น แต่เงินไม่สามารถซื้อเสียงผมได้ ผมมีอุดมการณ์การประชาธิปไตยและมีความรับผิดชอบมากพอต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้”

หรือการให้ข้อมูลสำคัญของ นาย ห. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2566) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี อายุ 57 ปี กล่าวว่า “การเลือกตั้งต้องเป็นไปด้วยความใสสะอาด ทว่า ถ้า

เขาให้เงินมาผมรับนะ แต่จะเลือกพรรคการเมืองไหนหรือใครอีกเรื่องหนึ่งนะ เพราะสถานการณ์เศรษฐกิจแบบนี้รับไว้ก่อน”

หรือการให้ข้อมูลสำคัญของ นางสาว ช. (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2566) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู อายุ 21 ปี กล่าวว่า “ในเขตพื้นที่บ้านของดิฉันพบเจอกลุ่มตัวแทนนักการเมืองสังกัดพรรคการเมืองหนึ่งใช้เงินซื้อเสียงเป็นจำนวนมาก แต่หลายคนที่รับเงินมาส่วนหนึ่งก็เลือกพรรคการเมืองและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งคนนั้น แต่ก็ยังมีกลุ่มคนอีกจำนวนหนึ่งรับเงินมาเช่นกันแต่เลือกพรรคการเมืองและนักการเมืองอื่น”

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการได้รับชัยชนะของพรรคการเมืองไทยของสนามการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในพื้นที่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายใต้คำถามที่ว่าแนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองยังมีอิทธิพลต่อการได้รับชัยชนะของพรรคการเมืองไทยของการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือไม่ จากผลการศึกษาว่าด้วยอิทธิพลแนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองสู่การได้รับชัยชนะการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ของพรรคการเมืองไทยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก แนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมืองมีผลต่อการได้รับชัยชนะของพรรคการเมืองไทยในการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสะท้อนผ่านพฤติกรรมนิยมที่ถูกผลิตขึ้นมาจากสถาบันนิยมทางการเมือง ซึ่งผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงอย่างมีแบบแผนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของไทย แนวทางศึกษาและผลการศึกษาในอดีต (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสุจิต บุญบงการ, 2525) อันมีองค์ประกอบสำคัญตามลำดับ ได้แก่ 1) ชื่อเสียงพรรคการเมือง 2) ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง 3) นโยบายพรรคการเมือง และ 4) การซื้อเสียง เป็นต้น

พฤติกรรมนิยมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างมีแบบแผนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ชื่อเสียงของพรรคการเมืองมีผลสำคัญอย่างมากต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีเหตุสำคัญในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงที่เกี่ยวข้องกับชื่อเสียงพรรคการเมือง ไม่ว่าจะเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญหนึ่งที่มีผลต่อการสร้างความนิยมกับผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียง เนื่องจากปัจจุบันผู้มีสิทธิเลือกตั้งในภาคอีสานจำนวนมากเป็นผู้ที่มีการตื่นตัวทางการเมือง ตระหนักถึงความเป็นประชาธิปไตย ผนวกกับความหน่วงต่อการขับเคลื่อนสถาบันทางการเมืองแบบดั้งเดิม รวมถึงต้องการเห็นการเมืองไทยเป็นประชาธิปไตยอันมีรูปธรรมมากขึ้น (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2567) ผลงานและประสบการณ์ทางการเมือง ถือเป็นอีกหนึ่งในส่วนประกอบสำคัญของชื่อเสียงของพรรคการเมือง ซึ่งสะท้อนผ่านนโยบายพรรคการเมืองมีผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 เนื่องจากการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อบริหารบ้านเมืองในระดับชาติ

จำเป็นอย่างมากที่พรรคการเมืองและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องมีผลงานเป็นที่ประจักษ์แสดงต่อประชาชนเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าทั้งพรรคการเมืองและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ทางการเมืองจริง สอดคล้องกับงานวิจัยการแข่งขันและปัจจัยที่มีผลต่อชัยชนะการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2562 ของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเลย (เทิดศักดิ์ ไปจันทิก และคณะ, 2563)

พฤติกรรมนิยมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังให้ความสำคัญต่อปัจเจกบุคคล หรือความนิยมต่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนอดีตนักการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพรรคการเมือง เหตุผลหลักที่ทำให้ฐานเสียงของนักการเมืองระดับชาติในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่เคยเสื่อมคลาย คือ ความไว้วางใจและความใกล้ชิดกันระหว่างประชาชนกับนักการเมืองระดับชาติที่ลงสมัครรับเลือกตั้งที่สามารถพึ่งพาซึ่งกันและกันได้ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้แล้ว การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองระหว่างนักการเมืองระดับชาติกับประชาชนชาวอีสาน ถือเป็นการสร้างคะแนนนิยมผ่านเหตุการณ์ทางการเมืองในอดีต เมื่อปี พ.ศ. 2549 และปี พ.ศ. 2557 มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งของประชาชนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับงานวิจัยการเมืองเรื่องเลือกตั้งและปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองและผู้สมัคร วิเคราะห์จากการเลือกตั้ง 3 กรกฎาคม 2554 (ถวิลวดี บุรีกุล, 2563) และงานวิจัยเรื่องความนิยมทางการเมืองของประชาชนหมู่บ้านเสื้อแดงจังหวัดอุดรธานี ที่มีต่อพรรคการเมืองหนึ่งภายหลังการรัฐประหาร 2557 (ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์, 2561)

ประเด็นที่สอง ความเป็นภูมินิยามทางการเมืองกับการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ประเทศไทยที่สะท้อนผ่านพฤติกรรมนิยมทั้งสถาบันทางการเมืองและประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สื่อให้เห็นวัฒนธรรมการเมืองไทยในแต่ละบริบทของภูมิภาค ยกตัวอย่างพฤติกรรมที่สร้างโดยฝ่ายสถาบันทางการเมืองอย่างการซื้อเสียง ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างมีแบบแผนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางส่วน แต่ไม่ใช่องค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจหรือเงื่อนไขที่เพียงพอ ต่อการได้รับชัยชนะการเลือกตั้งทั่วไป ดังที่ปรากฏให้เห็นในหลายพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผลลัพธ์การเลือกตั้งทั่วไปผ่านซื้อเสียง อาทิ เขตพื้นที่ในจังหวัดสุรินทร์พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งขึ้นอยู่กับพรรคการเมืองที่ผู้ลงสมัครสังกัด โดยเงินซื้อเสียงเป็นพฤติกรรมที่ไม่ปรากฏเป็นรูปธรรมผ่านพฤติกรรมทางการเมือง (จันทรา ธนะพัฒน์ และพิสมัย ศรีเนตร, 2563) หรือกรณีศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกของประชาชนคือ การแข่งขันเชิงนโยบายของพรรคการเมืองและการเรียนรู้จากความขัดแย้งหรือการต่อสู้เชิงอุดมการณ์ ถึงแม้ในเขตพื้นที่การเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดดังกล่าวยังคงมีการใช้เงินซื้อคะแนนเสียงก็ตาม (ศุทธิกานต์ มีจั่น, 2563) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการเมืองไทยผ่านการเลือกตั้งทั่วไปที่ว่าพฤติกรรมนิยมทั้งสถาบันทางการเมืองไทยและประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งอยู่บนผลประโยชน์และเทคนิคทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยบทวิเคราะห์ทางสังคมวิทยาการเมืองว่าด้วยวัฒนธรรมทางการเมืองหลักของชาวบ้าน กรณีศึกษาหมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่งในอีสานเหนือ (วรัญญา ศรีริน และพรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2566)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. พรรคการเมืองควรเสริมสร้างความใกล้ชิดกับประชาชนผ่านกิจกรรมทางการเมืองในระดับชุมชน เพื่อเพิ่มความไว้วางใจและความนิยมในระยะยาว
 2. ควรมีการส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอุดมการณ์ทางการเมืองในการกำหนดพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ยั่งยืนผ่านกลไกการเลือกตั้งทั่วไป
- ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายพื้นที่การศึกษาจากภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบผลกระทบของภูมิภาคนิยมต่อการเลือกตั้งทั่วไปในแต่ละภูมิภาค รวมถึงหาปัจจัยร่วมและความแตกต่างสำคัญที่สะท้อนผ่านพฤติกรรมนิยมทางการเมือง ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วไป
2. ควรมีการศึกษาอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงเชิงประชากรศาสตร์ อันมีปัจจัยเช่น อายุ เพศ และอาชีพต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการสะท้อนและพิสูจน์อิทธิพลแนวคิดภูมิภาคนิยมทางการเมือง

เอกสารอ้างอิง

- กฤษ เพิ่มทันจิตต์. (2563). รัฐสวัสดิการสังคมสวัสดิการหรือประชานิยมทางแยกสามสายสำหรับเป็นทางเลือก
สาธารณชนในประเทศไทย. *วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 1(1), 58-82.
- จันทรา ธนะพัฒน์วงศ์ และพิศมัย ศรีเนตร. (2563). ความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเมือง บทสะท้อนจาก
การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 จังหวัดสุรินทร์. *วารสารสถาบันพระเกล้า*, 18(1),
129-145.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2563). การเมืองเรื่องเลือกตั้งและปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง
และผู้สมัคร วิเคราะห์จากการเลือกตั้ง 3 กค. 2554. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 9(2), 5-28.
- เทอดศักดิ์ ไปจันทิก และคณะ. (2563). การแข่งขันและปัจจัยที่มีผลต่อชัยชนะการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562
ของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเลย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 18(3), 58-78.
- เสาวลักษณ์ สุขวิรัช. (2539). *ท้องถิ่นนิยมและภูมิภาคนิยมในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา.
- ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์. (2561). ความนิยมทางการเมืองของประชาชนหมู่บ้านเสื้อแดงจังหวัดอุดรธานีที่มีต่อ
พรรคเพื่อไทยภายหลังการรัฐประหาร 2557. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 8(3), 29-48.
- นินิ เนื่องจำนงค์. (2561). การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 20 ในเกาหลีใต้ และนัยที่มีต่อ
ภูมิภาคนิยม. *International Journal of East Asian Studies*, 21(1), 63-83.
- ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2563). *WHEN WE VOTE พลวัตการเลือกตั้งและประชาธิปไตยในอาเซียน*
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มติชน.

- ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2566). *วิเคราะห์ผลทางการเมืองของกฎหมายเลือกตั้งในประเทศไทย* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า.
- พงศกร อรรณพพร, สุรพล ราชภัณฑารักษ์, สมบูรณ์ สุขสำราญ และอเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2562). การสร้างและการรักษาสถาบันสนับสนุนทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 13(31), 244-253.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสุจิต บัญบังการ. (2525). พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของไทย : แนวทางศึกษาและผลการศึกษาในอดีต. *วารสารสังคมศาสตร์*, 19(3), 28-60.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2567). *สังคมวิทยาการเมือง Political Sociology* (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: ภาพพิมพ์.
- ไวยวิทย์ ลีลานุ, ธนาสฤษฎ์ สตะเวทิน และสันหนัฐ จักรภัทรวงศ์. (2563). ภูมิภาคนิยมในการเมืองไทยของพรรคไทยรักไทยและพรรคเพื่อไทยในภาคเหนือ. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 14(33), 13-31.
- วรัญญา ศรีริน และพรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2566). บทวิเคราะห์ทางสังคมวิทยาการเมืองว่าด้วยวัฒนธรรมทางการเมืองหลักของชาวบ้าน: กรณีศึกษาหมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่งในภาคอีสานเหนือ. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 21(1), 111-131.
- วัลลภ รัฐนัตรานนท์ และนพพล อัครชาติ. (2557). ความนิยมของคนอีสานที่มีต่อพรรคเพื่อไทย กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 1(1), 75-100.
- ศุทธิกานต์ มีจั่น. (2563). พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงตั้งและการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 18(1), 89-107.
- สุทธาสินี ลำภาษี และอานนท์ ศักดิ์วรวิชัย. (2561). ความเป็นเมือง ความเป็นภูมิภาคนิยม และพฤติกรรมการเลือกตั้ง ในประเทศไทย: ตัวแบบวิเคราะห์ถดถอยเชิงพื้นที่. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 16(3), 77-98.
- ก (นามสมมติ). (20 เมษายน 2566). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 จังหวัดศรีสะเกษ. สัมภาษณ์
- ข (นามสมมติ). (20 เมษายน 2566). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 จังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์
- ง (นามสมมติ). (21 เมษายน 2566). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 ในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น. สัมภาษณ์
- จ (นามสมมติ). (22 เมษายน 2566). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 จังหวัดศรีสะเกษ. สัมภาษณ์
- ช (นามสมมติ). (23 เมษายน 2566). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 จังหวัดสุรินทร์. สัมภาษณ์
- ฅ (นามสมมติ). (22 เมษายน 2566). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 จังหวัดศรีสะเกษ. สัมภาษณ์
- ด (นามสมมติ). (23 เมษายน 2566). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 จังหวัดยโสธร. สัมภาษณ์
- ปี (นามสมมติ). (4 มิถุนายน 2566). ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคการเมืองแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สัมภาษณ์
- ฝ (นามสมมติ). (23 เมษายน 2566). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 จังหวัดยโสธร. สัมภาษณ์
- ว (นามสมมติ). (21 เมษายน 2566). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 จังหวัดขอนแก่น. สัมภาษณ์

ช (นามสมมติ). (21 เมษายน 2566). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 จังหวัดหนองบัวลำภู. สัมภาษณ์
ท (นามสมมติ). (20 เมษายน 2566). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 จังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์
อ (นามสมมติ). (21 เมษายน 2566). ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2566 จังหวัดสุรินทร์. สัมภาษณ์
เอ (นามสมมติ). (18 เมษายน 2566). นักวิจัย/นักวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
สัมภาษณ์

